

[Holstein.]

— evident staaer der paa Fransk —
„og kun under Betingelse af en retfærdig forudgaaende Erstatning.“

Denne Bestemmelse var ikke en Opfindelse af de franske revolutionære politiske Førere, for den er taget fra de engelsk-amerikanske Nybyggersamfund i de Forenede Stater. En lignende Bestemmelse stod i den amerikanske Menneskerettighedernes Erklæring, der fulgte med Uafhængighedserklæringen, og den er i Virkeligheden kun Udtryk for det engelske puritanske Bondesamfunds Opfattelse af Privatejendom. Det opfattede Privatejendommen som en naturlig Fortsættelse, som en naturlig Forlængelse af den personlige Frihed, som et Supplement til den engelske Habeas Corpus Akt, og det var ogsaa ud fra den Opfattelse af Privatejendomsrettens Begreb, at man fra den engelske Landbostands Side — for det er jo meget ældre end den franske Revolution, det er ca. halvandet Hundrede Aar ældre — saa ivrigt gik ind for den Reform af den engelske Forfatning, som helt og fuldt lagde Bevillingsmyndigheden over i den engelske Landbostands Hænder. Ogsaa Bevillingsmyndigheden, Skatteudskrivningsretten, ansaas som en naturlig Konsekvens, en logisk Konsekvens af Privatejendomsretten, af Individets private Initiativ, af det engelske frie Borgerbegreb.

Men hvis man hævder den Opfattelse, som var den franske Revolutions grundlæggende Opfattelse og den amerikanske Revolutions, den engelske puritanske Landbostands Opfattelse af Ejendomsrettens Begreb, er det ganske umuligt at anerkende et Lovforslag som det, der her fremsættes af den højtærede Regering, som stemmende med Privatejendomsrettens Begreb. Ganske umuligt. Almenvellet kan umuligt kræve, at en enkelt Mand — jeg tror, den ærede Ordfører for Venstre brugte Udtrykket „Alfader“. — faar næsten suveræn Beføjelse til at afgøre disse Spørgsmaal. For nu skal vi jo have det ikke som hidtil, hvor det gik mere eller mindre tilfældigt efter Lensafslønningsloven og de dertil knyttede Love, nej, nu skal vi have en fast ansat Embedsmand, som paa dette Omraade skal bestemme, om jeg saa maa sige Anretningen, hvad der skal anrettes, og hvem der skal spise, og hvorledes der skal spises, og hvornaar der skal spises. Det bliver en virkelig stor og omfattende Opgave, som vil blive betroet den paagældende Embedsmand, hvis dette Lovforslag skulde komme for Skade at blive til Virkelighed. Han skal nemlig ikke blot vaage over, hvorledes det gaar med de Ejendomme

paa Landet, som skal plukkes — man har jo sat en fast Grænse for Ekspropriation fra disse Ejendomme, idet der, indtil man naar ned til 100 ha, maa eksproprieres lige saa meget, som Landbrugets vordende Alfader finder det hensigtsmæssigt. Jeg tror, at de russiske Bønder i sin Tid kaldte Zaren for deres Lillefar. Nu faar det danske Landbrug en embedsmæssig Lillefar, som faar adskilligt at tage Vare paa. Han skal for det første, naar han skal tage Ekspropriationen under Overvejelse, overveje, hvorvidt den Jord, der skal eksproprieres, er udnyttet uforsvarligt, det skal han afgøre, og det er den uforsvarligt udnyttede Jord, der først og fremmest skal eksproprieres; det indeholder — det skal jeg villigt indrømme — en Ansats til en sund Tanke, der er blot det kedelige ved det, at det kun gælder uforsvarligt udnyttet Jord paa Brug, som er over 100 ha; hvis Brugene er under 100 ha, end sige hvis det er Husmandsbrug, hvor Jorden er uforsvarligt udnyttet, bliver der ikke Tale om at ekspropriere, selv om det samfundsmæssigt set maa siges at være overmaade slet og uforsvarligt daarligt drevne Brug, og jeg har i min Praksis set adskillige Husmandsbrug af denne Beskaffenhed; naar den højtærede Landbrugsminister kun kender tre Landbrug, og allesammen store Landbrug, som var haarrejsende daarligt drevet, er det altsaa saa heldigt, at jeg kan gøre Billedet fuldstændigt ved at supplere det med adskillige Eksempler paa overordentlig daarligt drevne Husmandsbrug og mindre Gaardbrug.

Det næste, som Landbrugets „Lillefar“ skal tage sig af, er, at Ekspropriationen ikke virker skadeligt for den Ejendom, der bliver flaaet. Ogsaa det overlades helt til hans suveræne og indsigtfulde Skøn. Det tredje, han skal tage sig af, er, at Resten af Jordtilliggendet til den Ejendom, der bliver flaaet, ikke kommer til at staa i Misforhold til Avlsbygningerne.

Som den ærede Ordfører for Venstre (Madsen-Mygdal) saa rigtigt fremhævede, er det vistnok af alle disse tre Hensyn, disse humane Hensyn — for der skal jo tages humane Hensyn til de Ejendomme, der bliver flaaet, der flaaes ikke hensynsløst, der skal tages visse Hensyn —, det, der bliver allervanskeligst at tage. Saa meget lykkeligere er det, at han har uindskrænket Myndighed og Kompetence til at gøre det, han skønner mest hensigtsmæssigt.

Saa er der endelig Bestemmelserne om, hvem der skal have Fordel ved Ekspropriationen. Her er denne mærkværdige Skala, at naar en Ejendom har et Tilliggende